

การกำหนดสัดส่วนความรับผิดอันเกิดจาก
การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่
Determining The Proportion of Liability for
Wrongful Act Arising From Officials

สายฝน โชชัย¹ | Saiphon Chochai

ABSTRACT

This academic article aims to study the criteria for determining liability for wrongful act arising from officials under section 8 of the Liability for Wrongful Deed of Officials Act B.E. 2539.

The result reveals that the proportion of liability of officials is not specified in the provisions of the mentioned section. It causes each department responsible for law enforcement to use different discretion and cause unfairness to officials and make the government lose the opportunities to receive appropriate payment. Therefore, this article presents the criteria for determining the proportion of liability of the offending officers in the same direction.

Keywords: Proportion of Liability, Compensation, Wrongful Act of Officials

¹ ผู้อำนวยการกลุ่มงานละเมิดและแพ่ง 3 กองละเมิดและแพ่ง กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเกณฑ์การกำหนดความรับผิดชอบที่เกิดจากการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 จากการศึกษาพบว่าบทบัญญัติของมาตราดังกล่าวมิได้กำหนดเกณฑ์สัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ไว้ให้ชัดเจน ทำให้แต่ละหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอาจใช้ดุลพินิจที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่และเกิดความเสียหายต่อทางราชการในการเสียโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้ที่เหมาะสม ดังนั้น บทความนี้ต้องการนำเสนอหลักเกณฑ์การกำหนดสัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

คำสำคัญ : สัดส่วนความรับผิด ค่าสินไหมทดแทน ละเมิดของเจ้าหน้าที่

บทนำ

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับในฐานะเป็นกฎหมายกลางในการกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาความไม่เหมาะสมในความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดเป็นการส่วนตัวจากการกระทำละเมิดโดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งหน่วยงานของรัฐมีสิทธิไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ได้เฉพาะกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น สำหรับกรณีที่การกระทำละเมิดอันเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคนก็มีให้นำหลักลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ โดยให้เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบส่วนของตน (สุรียา ปานแป้น และอนุวัฒน์ บุญนันท, 2556:129-130) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 กำหนดใช้บังคับเฉพาะแก่หน่วยงานที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ โดยแบ่งหน่วยงานของรัฐเป็น 3 ประเภทได้แก่ 1) ส่วนราชการ (Departments) ไม่ว่าจะเป็นส่วนกลาง อันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น 2) รัฐวิสาหกิจ (State Enterprises) ที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา 3) หน่วยงาน

ของรัฐอื่นที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามกฎหมาย (ฤทัย หงส์ศิริ, 2543: 50-51)

ภายหลังพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ใช้บังคับเป็นระยะเวลามากกว่า 20 ปี พบว่า บทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดสัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน ทำให้การกำหนดความรับผิดของเจ้าหน้าที่แต่ละราย ผู้ทำละเมิดแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของแต่ละหน่วยงาน และบางกรณีอาจมีการลดหย่อนให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดในอัตราที่มากเกินไปจนสมควร ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับตัวเจ้าหน้าที่ และส่งผลเสียหายแก่ทางราชการที่ต้องเสียโอกาสได้รับการชำระหนี้จากเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิด

บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมีต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ และเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น”

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปการลดหย่อนค่าสินไหมทดแทนได้โดยคำนึงถึงเหตุ 3 ประการ ดังนี้

(1) การคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณี เช่น การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายเป็นเงินจำนวน 100 ล้านบาท เจ้าหน้าที่ที่ย่อมไม่มีเงินเพียงพอที่จะชดเชยเต็มจำนวนของความเสียหายได้อย่างแน่นอน หรือกรณีพนักงานขับรถยนต์ชนบุคคลภายนอกต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนจำนวน 500,000

บาท แต่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีเงินเดือนเพียงเดือนละ 5,000 บาท หากจะให้ชดใช้เงินเต็มจำนวนที่ทางราชการจ่ายไปย่อมต้องการพิจารณาจำนวนเงินที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งกระทำละเมิดในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการ

(2) การคำนึงถึงความผิดหรือความบกพร่องของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม เช่น เจ้าหน้าที่นำรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่แล้วเกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนรถยนต์ของบุคคลภายนอกเนื่องจากระบบเบรกของรถราชการไม่ทำงาน อันสืบเนื่องมาจากความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐซึ่งมิได้จัดให้มีการบำรุงรักษารถยนต์คันดังกล่าวให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตามปกติ หรือในกรณีระบบการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการบกพร่องทำให้ได้คนที่ไม่มีความเหมาะสมเข้ารับราชการ หรือระบบการฝึกงานของหน่วยงานบกพร่อง โดยส่งเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ไปปฏิบัติงานในขณะที่ยังมิได้จัดให้มีการฝึกงานอย่างเพียงพอให้ปฏิบัติงานได้ในระดับหนึ่ง หรือระบบการจัดเก็บสารเคมีของหน่วยงานบกพร่องโดยมิได้แยกประเภทให้ชัดเจนวางปะปนกัน ทำให้มีการหยิบวัตถุเคมีอันตรายไปใช้งานผิดประเภท เป็นต้น โดยหน่วยงานของรัฐต้องหักส่วนแห่งความรับผิดชอบและความบกพร่องดังกล่าวออก ด้วยการพิจารณาว่า การละเมิดเกิดจากส่วนใดมากกว่ากัน และควรกำหนดสัดส่วนต่อกันเท่าใด ซึ่งหากความเสียหายที่เกิดขึ้น มีส่วนหนึ่งเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม เมื่อได้หักส่วนความรับผิดชอบดังกล่าวออกจากค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าหน้าที่จะต้องชดใช้แล้วค่าเสียหายที่เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมดังกล่าว ถือเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐตามนัยมาตรา 8 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 จึงตกเป็นพับแก่หน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

(3) กรณีการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น แต่เดิมก่อนกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่บังคับใช้ หากการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน เจ้าหน้าที่ทั้งหลายนั้นต้องร่วมกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไม่ได้รับความเป็นธรรม เช่น กรณีผู้บังคับบัญชากระทำการทุจริตนำเงินของทางราชการไปใช้ส่วนตัว จำนวน 1 ล้านบาท แล้วบุคคลนั้นถูกจับกุมดำเนินคดีอาญาหรือหลบหนีไป ทางราชการไม่สามารถเรียกร้องให้บุคคลดังกล่าวชดใช้ค่าเสียหายได้ ทางราชการก็จะไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของบุคคลที่ทุจริตดังกล่าว โดยหากมีผู้เกี่ยวข้องจำนวน 3 คน ก็ต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้เงิน

จำนวน 3 ล้านบาท ทั้งสามคน จนกว่าทางราชการจะได้รับการชดใช้เงินครบ 3 ล้านบาท แม้ว่าคนใดคนหนึ่งจะชำระเงินแล้ว จำนวน 1 ล้านบาทก็ตาม ก็ยังต้องผูกพันต่อไปหรืออาจต้องชดใช้เงินเต็ม 3 ล้านบาทเพียงคนเดียว แล้วจึงไปไล่เบี้ยจากอีก 2 คนที่เหลือต่อไป ซึ่งโดยข้อเท็จจริงยากที่จะได้รับชดใช้เงินจำนวนดังกล่าวคืนจากผู้ร่วมกระทำละเมิดส่วนที่เหลือแต่ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดฉบับนี้ให้ความเป็นธรรมกับเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจมีส่วนร่วมในการกระทำละเมิดแต่เป็นเพียงผู้กระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงให้ชดใช้เฉพาะในส่วนของตนเองเท่านั้น เช่นในฐานะผู้บังคับบัญชาปล่อยปละละเลยอาจต้องรับผิดชดใช้เพียงอัตราร้อยละ 60 ของค่าเสียหายเท่านั้นก็เป็นได้หรือหากอยู่ในฐานะที่ยากแก่การควบคุมดูแลบุคคลดังกล่าวอาจไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายเลยหรือชดใช้ในอัตราน้อยที่สุด ก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีไป

จากบทบัญญัติดังกล่าว เมื่อพิจารณามาตรา 8 วรรคสอง ถึงวรรคสี่ จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติในมาตราดังกล่าวไม่มีความชัดเจน ทำให้มีการใช้ดุลพินิจที่แตกต่างกันไปตามแต่ผู้วินิจฉัยจะใช้ดุลพินิจ ซึ่งการใช้ดุลพินิจของผู้วินิจฉัยบางกรณีอาจมีการลดหย่อนในอัตราที่มากเกินไปจนสมควร ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการจากการที่เสียโอกาสได้รับการชำระหนี้ ดังนั้น ปัญหาดังกล่าวที่กล่าวมานี้ถือว่ามีความสำคัญ ซึ่งหากมีการแก้ปัญหาในการกำหนดสัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่จะทำให้การใช้ดุลพินิจของผู้วินิจฉัยในการกำหนดสัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 เมื่อเจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานของรัฐแล้วแต่กรณีด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงแล้ว และเป็นเหตุให้จะต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น หน่วยงานของรัฐก็สามารถเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ตามกฎหมายอย่างใดก็ได้ จำนวนที่หน่วยงานของรัฐจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ชำระหนี้ หน่วยงานของรัฐอาจจะเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าเสียหายไม่เต็มจำนวนที่หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายก็ได้ โดยอาจลดหย่อนค่าสินไหมทดแทนที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีไป

แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือการกำหนดสัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 8 วรรคสอง ถึงวรรคสี่ดังกล่าว การใช้ดุลพินิจที่มีมาตรฐานแตกต่างกันไปตามแต่บุคคลผู้วินิจฉัย ซึ่งในบางกรณีอาจมีการลดหย่อนโดยไม่เป็นไปตามเหตุที่กฎหมายกำหนดหรือลดหย่อนในอัตราที่เกินสมควรอันเป็นผลเสียต่อทางราชการที่อาจเสียโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้ใน

ระดับที่เหมาะสม ซึ่งเหตุของปัญหานี้คือเรื่องการใช้ดุลพินิจ ซึ่งถ้าพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายก็จะเห็นว่าถ้อยคำได้เปิดช่องให้ใช้ดุลพินิจไว้ นอกจากนี้ หากการแบ่งหรือกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มีการวินิจฉัยที่มีมาตรฐานแตกต่างกันมากย่อมเกิดปัญหาทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำไม่เป็นธรรมและความไม่เสมอภาคแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนของแต่ละหน่วยงานของรัฐ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

ปัญหาดังกล่าว กระทรวงการคลังได้พยายามวางแผนปฏิบัติเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีมาตรฐานในการกำหนดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาคกับเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงาน จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด โดยแบ่งเป็น 3 แนวทางประกอบด้วย (หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุดที่ กค 0406.2/ว 66 ลงวันที่ 25 กันยายน 2550)

- 1) กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ
- 2) กรณีทุจริตการเงินหรือทรัพย์สิน
- 3) กรณีอุบัติเหตุ ซึ่งแต่ละกรณีมีรายละเอียด

โดยแต่ละแนวทางกำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องในการกำหนดสัดส่วน ดังนี้

- 1) กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ

1.1 การจัดซื้อจัดจ้าง สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่มีดังนี้

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)						หมายเหตุ	
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอ ความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา			
						ขั้นต้น- กลาง/ ผู้ผ่านงาน	ขั้นสูง ผู้อนุมัติ		
		ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน				
1	การจัดจ้าง/จัดซื้อ ราคาแพง 1.1 วิธีการจัดซื้อ/จัดจ้าง ไม่ถูกต้อง	กก.พิจารณาผล	60	ฝ่ายพัสดุ	20	10	10	กรณีผ่าน จนท.ฝ่ายพัสดุ	
		กก.พิจารณาผล	60	-	-	20	20	กรณีไม่ผ่าน จนท.ฝ่ายพัสดุ	
		กก.พิจารณาผล	60	-	-	-	40	กรณีไม่ผ่าน จนท.ฝ่ายพัสดุ/ ผบ.ขั้นต้น-กลาง	
	1.2 กำหนดราคาสูงกว่าความ เป็นจริง (1) ใช้ค่า Factor F/ราคาวัสดุ ไม่ถูกต้อง	กก.กำหนด ราคากลาง	70	ฝ่ายพัสดุ	15	10	5	กรณีผ่าน จนท.ฝ่ายพัสดุ	
		กก.กำหนด ราคากลาง	70	-	-	20	10	กรณีไม่ผ่าน จนท.ฝ่ายพัสดุ	
		กก.กำหนด ราคากลาง	70	-	-	-	30	กรณีไม่ผ่าน จนท.ฝ่ายพัสดุ/ ผบ.ขั้นต้น-กลาง	
	(2) คำนวณปริมาณงาน ผิดพลาด	กก.กำหนด ราคากลาง	100	-	-	-	-		
	1.3 ไม่คัดเลือกผู้เสนอราคา ต่ำสุดที่มีคุณสมบัติถูกต้องตาม เงื่อนไขที่กำหนด (1) วิธีสอบราคา	กก.เปิดซอง	60	ฝ่ายพัสดุ	15	15	10	กรณีตาม(1) และ(2) จนท.ฝ่ายพัสดุ	
		(2) วิธีประกวดราคา	กก.พิจารณาผล	60	ฝ่ายพัสดุ	15	15	10	ผู้ผ่านงานที่กักต้งแล้ว แต่ผู้บังคับบัญชา ใช้อำนาจอนุมัติให้ ผู้อนุมัติรับผิดชอบร้อยละ 40 (จนท.ฝ่ายพัสดุ/ผู้ผ่าน งานไม่ต้องรับผิดชอบ)

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)						หมายเหตุ
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอ ความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา		
		ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ชั้นต้น- กลาง/ ผู้ผ่านงาน	ชั้นสูง ผู้อนุมัติ	
2	การตรวจการจ้าง/ตรวจรับ ไม่ถูกต้อง 2.1 การก่อสร้างไม่เป็นไปตาม รูปแบบรายการ	กก.ตรวจการ จ้าง	30	ผู้ ควบคุม งาน	50	10	10	กรณีข้อเท็จจริงปรากฏ เป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งว่า ผู้บังคับบัญชามีเหตุที่น่า เชื่อว่าควรจะได้รู้ถึงการ ตรวจรับงานไม่เป็นไป ตามรูปแบบรายการ
		กก.ตรวจการ จ้าง	40	ผู้ ควบคุม งาน	60	-	-	กรณีผู้บังคับบัญชาไม่ น่าจะรู้ว่าการตรวจรับ งานไม่เป็นไปตามรูปแบบ รายการ ไม่ต้องรับผิด
	2.2 ส่งของไม่ตรงตามสัญญา	กก.ตรวจรับ	60	ฝ่ายพัสดุ	20	10	10	กรณีข้อเท็จจริงปรากฏ เป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งว่า จนท.ฝ่ายพัสดุ/ผู้บังคับ บัญชามีเหตุที่น่าเชื่อว่าควร ได้รู้ถึงการส่งของไม่ตรง ตามสัญญา
		กก.ตรวจรับ	100	-	-	-	-	กรณี จนท.ฝ่ายพัสดุ/ ผู้บังคับบัญชาไม่น่าจะรู้ ว่าการส่งของไม่ตรงตาม สัญญา ไม่ต้องรับผิดชอบ
		กก.ตรวจการ จ้าง/รับ	70	ฝ่ายพัสดุ	10	10	10	กรณีข้อเท็จจริงปรากฏ เป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งว่า จนท.ฝ่ายพัสดุ/ผู้บังคับ บัญชา มีเหตุที่น่าเชื่อว่า ควรจะได้รู้ถึงการส่ง มอบงาน/ของล่าช้า
3	ไม่เรียกค่าปรับกรณีส่งมอบ งาน/ของล่าช้า	กก.ตรวจการ จ้าง/รับ	100	-	-	-	-	กรณี จนท.ฝ่ายพัสดุ/ ผู้บังคับบัญชา ไม่อาจ ทราบข้อเท็จจริงได้ว่ามี การส่งมอบงาน/ของ ล่าช้าไม่ได้ ต้องรับผิด เช่น กก.ตรวจการจ้าง/ รับ ปกปิดไม่แจ้งให้ทราบ จนท.ตรวจรับ-ย้อนหลัง เป็นต้น

1.2 ด้านการเงินการคลัง

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)						หมายเหตุ
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอ ความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา		
						ชั้นต้น- กลาง/ ผู้ผ่านงาน	ชั้นสูง ผู้อนุมัติ	
		ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน			
4	การใช้เงินผิดระเบียบ 4.1 ไม่นำเงินรายได้เข้าบัญชีที่เกี่ยวข้อง/แต่นำไปใช้โดยผิดระเบียบ			ฝ่ายการเงิน	20	30	50	กรณีเป็นเรื่องที่ผู้เสนอและบังคับบัญชาปฏิบัติผิดหลักการเงินการคลัง
				-	-	-	100	กรณีผู้อนุมัติใช้อำนาจสั่งการและเป็นผู้อนุมัติให้รับผิดชอบเพิ่มจำนวนร้อยละ 100 (จนท.ฝ่ายการเงิน/ผู้ผ่านงานไม่ต้องรับผิดชอบ)
	4.2 จ่ายเงินเกินสิทธิ/ไม่มีสิทธิ/ผิดระเบียบ	-	-	ฝ่ายการเงิน	60	20	20	กรณีมีเงินงบประมาณ/เงินราชการ สำหรับใช้จ่ายแล้ว แต่จ่ายผิดระเบียบหรือจ่ายเกินกว่าสิทธิที่ควรจะได้รับ

2) กรณีทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

2.1 รับเงินแล้วนำไปใช้ส่วนตัว

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)						หมายเหตุ	
		ผู้ ทุจริต	คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง		ผู้บังคับบัญชา		
					(ตรวจสอบ/เสนอ ความเห็น)				
			ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ชั้นต้น-กลาง/ ผู้ผ่านงาน		ชั้นสูง ผู้อนุมัติ
1	รับเงินแล้วนำไปใช้ส่วนตัว 1.1 รับเงินแล้วไม่ออกใบเสร็จรับเงิน/แก้ไขหรือปลอมใบเสร็จรับเงิน	100	-	-	ฝ่ายการเงิน	60	20	20	
	1.2 ออกใบเสร็จรับเงินแล้วไม่นำส่ง	100	กก.เก็บรักษาเงิน	60	ฝ่ายการเงิน	20	10	10	กรณี กก.เก็บรักษาเงินไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามระเบียบ
		100	-	-	ฝ่ายการเงิน	60	20	20	กรณี กก.เก็บรักษาเงิน ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน ถูกต้องตามระเบียบแล้วไม่ต้องรับผิดชอบ
	1.3 ไม่นำเงินฝากคลังหรือธนาคารให้ครบจำนวนตามระเบียบกลับนำไปใช้ส่วนตัว	100	-	-	ฝ่ายการเงิน	60	20	20	

2.2 กรณีเบิกจ่ายโดยทุจริต

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)							หมายเหตุ
		ผู้ทุจริต	คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง		ผู้บังคับบัญชา		
					(ตรวจสอบ/เสนอความเห็น)				
			ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ขั้นต้น-กลาง/ผู้ผ่านงาน	ขั้นสูงผู้อนุมัติ	
2	เบิกจ่ายเงินโดยทุจริต								
	2.1 ไม่มีหลักฐานการจ่าย	100	-	-	ฝ่ายการเงิน	60	20	20	กรณีตามข้อ2.2 และ2.3 ผู้อนุมัติปล่อยปละละเลย ไม่ควบคุมดูแล ปล่อยให้มีการทุจริตอย่างต่อเนื่องให้ผู้อนุมัติรับผิดชอบด้วยโดยปรับสัดส่วนให้เท่ากับข้อ 2.1
	2.2 หลักฐานการจ่ายเท็จ	100	-	-	ฝ่ายการเงิน	60	40	-	
	2.3 แก้ไขเอกสารการเบิกจ่าย	100	-	-	ฝ่ายการเงิน	60	20	20	
	2.4 แก้ไขหรือเพิ่มเติมจำนวนเงินในเช็ค/ใบถอนเงินให้สูงขึ้น	100	-	-	ผู้ลงนามในเช็ค/ใบถอนเงิน	100	-	-	กรณีผู้ลงนามในเช็ค/ใบถอนเงินไม่ปฏิบัติตามระเบียบ เช่น ลงนามไว้ล่วงหน้า โดยยังไม่ได้กรอกจำนวนเงิน, เขียนจำนวนเงินโดยเว้นช่องว่างข้างหน้าไว้ให้เติมได้, ไม่ขีดคร่อมเช็คส่งจ่ายให้เจ้าหน้าที่โดยตรง เป็นต้นให้ผู้ลงนามในเช็ค/ใบถอนเงินให้รับผิดชอบคนละส่วนเท่า ๆ กัน

3. กรณีอุบัติเหตุ

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)	หมายเหตุ
		พนักงานขับรถ	
1	ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร	100	กรณีพนักงานขับรถทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงและฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรแต่เพียงฝ่ายเดียวหรือโดยลำพัง
2	ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร และมีเหตุปัจจัยภายนอกประกอบด้วย	75	กรณีมีเหตุปัจจัยภายนอกมาประกอบด้วย เช่น ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ขับรถมิได้มีตำแหน่งหน้าที่โดยตรงเป็นพนักงานขับรถ, ไม่ชำนาญเส้นทาง, สภาพถนนหรือทัศนวิสัยไม่ดี, สภาพยานพาหนะก่อนนำมาใช้ไม่สมบูรณ์หรือมีความชำรุดทรุดโทรม เช่น พนักงานขับรถพยาบาลต้องรีบนำผู้ได้รับบาดเจ็บไปส่งโรงพยาบาลโดยเร็ว เป็นต้น
3	ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร และคู่กรณีมีส่วนประมาทร่วมอยู่ด้วย	50	

จากหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังได้วางไว้ดังกล่าวข้างต้นมีขึ้นเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีแนวทางปฏิบัติในการวินิจฉัยสัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่มีความแตกต่างกันเกินสมควร เพราะการวินิจฉัยในเรื่องที่มีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อย่างเดียวกันไม่ควรที่จะมีผลการวินิจฉัยที่แตกต่างกัน และเพื่อมิให้เกิดปัญหาการเหลื่อมล้ำอันนำไปสู่ปัญหาการเลือกปฏิบัติ

อย่างไรก็ดี การกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่นี้ เป็นเพียงแนวทางประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐเบื้องต้นเท่านั้น ดังนั้น หากมีกรณีที่นอกเหนือจากหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนดไว้ หน่วยงานของรัฐสามารถนำสัดส่วนดังกล่าวมาเทียบเคียงและปรับใช้ตามความเหมาะสมได้ โดยต้องให้เป็นธรรมและความเสมอภาคแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบใช้คำสั่งไหมทดแทน

บทสรุป

ในการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐ อาจจะเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าเสียหายไม่เต็มจำนวนที่หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายก็ได้ โดยอาจลดหย่อนค่าสินไหมทดแทนที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ก็ได้ ตาม มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 โดย กระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำ ละเมิดเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีแนวทางปฏิบัติในการวินิจฉัยสัดส่วนความรับผิดชอบ ของเจ้าหน้าที่ที่มีความแตกต่างกันเกินสมควร มีมาตรฐานในการ กำหนดความรับผิดชอบ ของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาคกับเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- สุรียา ปานแป้น และอนุวัฒน์ บุญนันท์ (2556) คู่มือสอบกฎหมายปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพฯ : วิญญูชน หน้า 129-130.
- ฤทัย หงส์ศิริ (2543) ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 วารสารการพาณิชย์, 19 (2), หน้า 50-51
- หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุดที่ กค 0406.2/ว 66 ลงวันที่ 25 กันยายน 2550
- พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539